

TILVÆKST Grovfoder nr. 25, 22. august 2024

Indhold

- **Mark**
- Aktuelt i majs
- Efterafgrøder i majs
- Aktuelt i græs
- **Regler og tilskud**
- Efterafgrøder – giv ikke op for hurtigt
- Særlige regler vedr. græsmarker i efteråret
- Forbud mod ammoniakbehandling af halm

MARK

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Flere majsmarker begynder at blive vise symptomer på kvælstofmangel. På nuværende tidspunkt kan der ikke gøres noget.

Vi ser nu desværre flere marker med normalt udviklede afgrøder, hvor de nederste blade på majsens begynder at blive gule og visne væk. Normalt sker dette først hen i september måned og kun i mindre grad. Årsagen kan i mange tilfælde tilskrives mangel på kvælstof, som er tabt pga. det våde forår. Det ses også tydeligt, at det er mest udbredt i marker, hvor gyllen er udbragt tidligt. I marker med forfrugt græs eller marker, der er etableret efter høst af første slæt ses kvælstofmanglen ikke i samme grad. Her er forfrugtsværdien bedre, og kvælstoffet frigives over en længere periode, hvorved kvælstofoptagelsen sker i samme takt, som det bliver frigivet.

Kan der så gøres noget på nuværende tidspunkt? Det er en meget atypisk situation i år, og vi har derfor ikke mange erfaringer med at eftergødske på nuværende tidspunkt. Vores vurdering er, at det er tvivlsomt, om der vil være nogen effekt af at eftergødske med bladgødning på nuværende tidspunkt. Derfor er udgangspunktet, at der ikke er noget at gøre på nuværende tidspunkt i majs, der viser symptomer på kvælstofmangel. Udover tabet af kvælstof kan der også være tabt kalium, som i mindre grad også kan udvaskes. Vi har dog haft ekstreme mængder af nedbør, og det kan også betyde, at noget af det tilførte kalium kan være udvasket. Ligesom ved tabet af kvælstof kan der ikke gøres noget på nuværende tidspunkt i forhold til at supplere med ekstra kalium.

Normalt er våde år ensbetydende med et højt smittetryk af svampe, vi har dog indtil videre kun set begrænsede angreb af majsøjeplet og majsbladplet. En eventuel bekæmpelse skal være foretaget inden majsens er færdig med at blomstre, hvilket i de fleste marker er sket. Svampekæmpelse på nuværende tidspunkt er ikke aktuelt.

Efterafgrøder i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

Inden høsten af helsædsmajs går i gang er det en god idé at notere sig, hvordan efterafgrøderne ser ud. Der findes flere metoder til at etablere efterafgrøden og sikkerheden i en god etablering varierer efter metode. Den bedste metode er at så efterafgrøden med såskær, og den dårligste hvor frøene blot er blæst ud bag renseren. Konsekvensen ved at have en for dårlig efterafgrøde ved kontrol er i første omgang et træk i kvælstofkvoten på 175 kg N per manglende hektar efterafgrøde. Dernæst kan der også være tilskudskroner til f.eks. målrettede efterafgrøder, som går tabt. Ved underkendelse af større arealer har det altså stor indvirkning på det efterfølgende års kvælstofkvote. Til sammenligning har en majsmark på JB 1-4 med vanding en kvælstofkvote på 177 kg N per hektar. Derfor er det vigtigt, at efterafgrøden bliver ordentlig etableret, så der ikke gambles med bedriftens kvælstofkvote. Den våde vækstsæson i år har gjort, at meget har kunnet lade sig gøre og mange frø har spiret uagtet etableringsmetode. Nedenfor kan du se eksempler på en god etablering af græsefterafgrøden ved to forskellige metoder, efterafgrødegræs sået med individuelle såskær og blæst ud bagved radrenseren.

Billede 1 og 2 Græsefterafgrøder etableret med såskær (tv) og blæst ud bagved radrenseren (th) (Foto: Vivi Ernsten og Cecilie Rasmussen, SAGRO)

Aktuelt i græs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Græsmarkerne ser godt ud nu, og det lover godt for det kommende år. Vær dog opmærksom på risiko for kaliummangel.

De fleste græsmarker ser rigtig godt ud ovenpå en vækstsæson, hvor der ikke har været længerevarende perioder med tørke. Nogle marker er selvfølgelig så lave og våde, at det ikke har været muligt at høste de forventede slæt, eller det kun har kunnet gøres med besvær, hvor der er blevet for mange spor, eller der er pletter, som det har været nødvendig

at køre udenom. Det ændrer dog ikke på det overordnede billede af en sæson, hvor slætgræsset for de fleste indtil videre er en af de positive oplevelser.

Bedre græsmarker i 2025

Sommerens rigelige nedbør har betydet, at græsmarksplanterne ikke er blevet udfordret af tørkeperioder, som bevirker stress og slider på planterne og forringer deres evne til at regenerere. I mange marker er der også en rigtig fin og jævn bestand af hvidkløver og desuden en passende balance mellem græsser og kløverplanter. Den jævne fordeling af kløver og græs, hvor balancen ikke er tippet, kan tages som udtryk for, at såvel græsser som kløver har haft gode vækstbetingelser. Når afgrøderne er i så god kondition nu, tør vi godt tro på, at vi også som udgangspunkt vil opleve, at det fortsætter til vækststart 2025.

Billede 3 Kløvergræsmarkerne er kommet rigtig godt igennem sommerperioden og står mange steder med en tæt og jævn kløverbestand (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Risiko for kaliummangel

Med høst af store udbytter i græs og voldsomme nedbørsmængder, som i perioder har givet afstrømning, er der fjernet meget kalium. Det giver risiko for kaliummangel. Risikoen for kaliummangel er stor på de grovsandede jorde, mens risikoen er mindre på bare lidt bedre sandjorde. På lerjorde er der ingen risiko. Endvidere betyder det selvfølgelig også en del hvor megen gylle, marken har fået gennem sæsonen, ligesom den generelle gødningstilstand også spiller ind. Er jordens indhold af kalium for lavt til at sikre en ordentlig genvækst efter sidste slæt, er der overhængende risiko for, at græsserne udvintrer, så du ikke får glæde af den nuværende gode slætgræsmark til næste sæson.

Hvorvidt kaliumforsyningen er tilfredsstillende, kan du ikke se på nuværende tidspunkt med det blotte øje. Typisk registreres det først efter sidste slæt i oktober, hvor der ses en alt for ringe genvækst, som jo skal sikre, at planterne kommer godt igennem vinterperioden. Oplever du, at græsset er gået helt i stå og genvæksten udebliver, skal du selvfølgelig ikke undlade at tildele marken 150-200 kg K50 pr. ha, men det er bedre at være ude i god tid straks efter slæt, så græsset kan udnytte den første – og bedste – tid lige efter slæt til genvækst.

Har du erfaring for, at der ofte – eller altid – optræder kaliummangel efter afslutningen på slætsæsonen, har du sikkert en fast rutine for tildeling af kalium i efteråret. Andre har måske ikke den samme fokus på kaliumforsyningen, men en latent kaliummangel kan måske være årsag til "overraskende" udvintring, eller at markene kommer for dårligt fra start i den nye sæson.

Lavt kaliumniveau kan afsløres med jordprøver eller evt. med mineralstofanalyser af næstsidste slæt græs. Viser jordprøver i efteråret efter næstsidste slæt lave kaliumtal med værdier på 5-6 eller lavere på sandjord, vil jeg anbefale en supplerende kaliumtilførsel efter sidste slæt. Får du taget GPS-jordprøver, kan du se variationen over marken og tildele kalium i overensstemmelse hermed.

Har du analyser af den tildelte gylle og styr på de tilførte mængder, og har du indvejet eller opmålt udbytterne og suppleret med en mineralstofanalyse af alle slæt, kan du jo også lave en balanceberegning på kalium. Imidlertid er

udvaskning forårsaget af overskudsnedbør en ukendt faktor ligesom græssets luksusoptagelse heller ikke er en kendt størrelse, så resultatet kan være usikkert. En mineralstofanalyse af det næstsidste slæt, som står på marken nu, kan evt. give en god indikation af kaliumniveauet i græsset. Viser analysen et lavt niveau i næstsidste slæt, er der stor risiko for, at afgrøden går til vinter med en utilstrækkelig kaliumforsyning. Der kan imidlertid være stor variation mellem markerne, og den er jordprøver bedre til at afsløre.

Husk på, at der er nogle ugers ventetid på resultaterne af såvel jordprøver som mineralstofanalyser, og prøverne skal sendes til analyse senest medio september, hvis den supplerende kaliumgødskning skal ske rettidigt.

Nye udlægsmarker

Flere er af forskellige årsager igen begyndt at udlægge kløvegræs i helsædsafgrøder og korn til modenhed. Særligt helsæd er en glimrende dæksæd, mens resultaterne, hvor dæksæden er korn til modenhed, er mere svingende.

I år har særligt byg/ært helsæd været meget kraftig, fordi ærterne har udviklet voldsomt i det fugtige vejr. Det har stedvist resulteret i, at udlægget er blevet trykket, og det har været nødvendigt at efterså. Billederne nedenfor viser en sådan mark, hvor det er tydeligt at se, hvor dæksæden har været for kraftig. Der er isået 25 kg/ha udlægsblanding i marken en god uges tid efter høst af helsæd. Isåning er sket med en almindelig radsåmaskine med fuldt opstrammede såskær, hvorefter marken er tromlet. Kløvergræsblandingen er spiret hurtigt frem, og resultatet ser vellykket ud.

Billede 4 Dæksæden har været kraftig og har klemt udlægget i pletter (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Billede 5 Den isåede kløvergræsblanding spirer godt i de lune og fugtige betingelser (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

REGLER OG TILSKUD

Efterafgrøder – giv ikke op for hurtigt

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

Det våde vejr driller forsat, og mange arealer er ikke høstet før den 20. august, som er fristen for rettidig etablering af efterafgrøder. Står du også i denne situation, bør du dog ikke opgive for hurtigt.

Som det kan læses i sidste udgave af TILVÆKST Grovfoder er der muligheder for at indberette sen såning. Ved indberetning af for sen såning er konsekvensen både en mindre "gevinst" og en streg i regningen. Når senere såning indberettes, falder kravet til efterafgrødens dækningsgrad, mens der modsat bliver trukket i kvælstofkvoten pga. efterafgrødens mindre kvælstofoptag. Undlader du derimod helt at etablere efterafgrøderne og i stedet afmelder arealet, vil kvælstofkvoten blive reduceret med 175 kg N pr. ha manglende efterafgrøde for de fleste kvægbrug. Det svarer omtrent til den fulde kvælstofkvote til majs på vandet sandjord JB 1-4. Anvendes den fulde kvælstofkvote på

bedriften alligevel ikke, kan det være den nemme løsning at vælge. Kvælstoftrækket er ikke bagudrettet, så det er for den kommende sæson, at du allerede er ved at begrænse kvælstofkvoten.

Tabel 1 Reduktion af kvælstofkvoten ved manglende opfyldelse af efterafgrødeareal

	Anvendes mindre end 80 kg N/ha af organisk gødning	Anvendes 80 kg N/ha eller derover af organisk gødning
Reduktion af kvælstofkvoten	110 kg N/ha	175 kg N/ha

Særlige regler vedr. græsmarker i efteråret

Af planterådgiver Vivi Ernsten

Afvikling af kvægundtagelsesbrugsbestemmelserne

Græsarealer, hvor der udbringes husdyrgødning fra 31. august til 1. marts, må IKKE omlægges i foråret 2025. Disse arealer må først omlægges efter 31. juli 2025. Ønskes du at omlægge græsarealer i foråret 2025, må der senest tildeles husdyrgødning til arealerne den 30. august 2024.

Miljø- og klimavenliggræs

De fleste græsmarker ældre end to år er tilmeldt bioordningen miljø- og klimavenligt græs. Disse marker må hverken nedvisnes, pløjes eller harves i hele kalenderåret.

Ekstensivering med slæt

Arealer, som er tilmeldt ekstensivering med slæt, må i hele kalenderåret hverken nedvisnes, pløjes eller på anden måde destrueres.

Forbud mod ammoniakbehandling af halm

Af planterådgiver Cecilie Rasmussen

Behandling af halm med ammoniak er som udgangspunkt ikke tilladt. Dog tillades ammoniakbehandling, hvis der er flere end 14 døgn med nedbør i en sammenhængende treugers-periode.

Reglerne for ammoniakbehandling af halm er fastsat i Bekendtgørelsen om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning, BEK nr. 2243 af 29.11.2021. Lovtekst med definition af løbende treugers-perioder og krav til nedbør ses nedenfor.

§ 18. Der må ikke anvendes ammoniak til ludning af halm, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Der må anvendes ammoniak til ludning af halm i kommuner, der i uge 31-33, uge 32-34, uge 33-35, uge 34-36 eller uge 35-37 har haft mere end 14 nedbørsdøgn, hvor døgnnedbøren har været større end eller lig med 0,1 mm nedbør i den pågældende kommune ifølge opgørelser og definitioner fra DMI. Miljøstyrelsen annoncerer på styrelsens hjemmeside, hvilke kommuner der det pågældende år er omfattet af 1. pkt.

Stk. 3. Ludning af halm med ammoniak må ikke foretages i eller nærmere end 300 m fra kategori 1- og 2-natur.

Miljøstyrelsen meddeler ugentligt, hvor mange nedbørsdøgn, der har været i den enkelte kommune. Ingen kommuner har endnu haft mere end 14 nedbørsdøgn, så derfor er der ingen kommuner, som har fået dispensation.

Vi følger udviklingen og meddeler det i TILVÆKST Grovfoder, hvis der er kommuner, som opnår de krævede 14 nedbørsdøgn for at kunne anvende ammoniak til ludning af halm.